

Öğretmenlerin Yaratıcı Öğretim Algıları ve Sınıf İçi Uygulamaları*

Teachers' Perceptions of Creative Teaching and In-Class Practices

ÖZET

Bu makalenin amacı, lise öğretmenlerinin yaratıcı öğretim algı düzeylerini belirlemek, sonuçları bazı değişkenler açısından incelemek ve öğrenci görüşlerine göre öğretmenlerin sınıf içi yaratıcı öğretim uygulamalarını ortaya koymaktır. Karma yöntem eşzamanlı çeşitleme deseni kullanılan araştırma, istatistikî bölge sınıflamasına göre belirlenmiş 12 bölgede görev yapan 942 öğretmen ve 6 ildeki 22 tür lisede öğrenim görmekte olan 185 öğrenci ile yürütülmüştür. Çalışmada veri toplama araçları olarak Yaratıcı Öğretim Ölçeği (YÖL), öğretmen görüş formu ve öğrenci odak grup görüşme formu kullanılmıştır. Nicel verilerin analizi için non parametrik testlerden, ilişkisiz iki örneklem için Mann Whitney-U ve ilişkisiz k-örneklem için ise Kruskal Wallis testi, nitel veriler için içerik analizi kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlerin kendilerine ilişkin yaratıcı öğretim algısı yüksektir. Öğretmenlerin yaratıcı öğretim algı düzeylerinin cinsiyete göre değişmediği ancak; branş, çalıştıkları okul türü, proje okulu olma, görev yaptığı bölge, EBA Portalını kullanma, e- içerik geliştirme değişkenleri bakımından farklılık gösterdiği görülmüştür. Öğretmenler kendilerini yaratıcı öğretim uygulamaları içinde bulurken öğrencilerin, öğretmenlerini bu yönde yeterli olduklarını düşünmemeleri dikkat çekici sonuçlardır. Yaratıcı öğretime ilişkin değerlendirme ve çalışmaların öğretmen niteliğini artırmanın yanında; ilgili araştırmaların farklı yöntemlerle sürdürülebileceği yönünde önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yaratıcı Öğretim, Sınıf İçi Yaratıcı Öğretim Uygulamaları, EBA Eğitim Bilişim Ağı Ve Öğretmen

ABSTRACT

The aim of this article is to determine the creative teaching perception levels of high school teachers, to examine the results in terms of some variables, and to reveal the creative teaching practices of teachers in the classroom according to student opinions. The research, in which mixed method simultaneous variation design was used, was conducted with 942 teachers working in 12 regions determined according to statistical region classification and 185 students studying in 22 high schools in 6 provinces. In the study, Creative Teaching Scale (YÖL), teacher opinion form and student focus group interview form were used as data collection tools. In the analysis of quantitative data, Mann Whitney-U test was used for two unrelated samples, Kruskal Wallis test was used for unrelated k-sample, and content analysis was used for qualitative data. According to the results of the research, teachers' perception of creative teaching about themselves is high. It was observed that the creative teaching perception levels of the teachers did not change according to gender, but differed in terms of branch, type of school, being a project school, working region, using the EBA Portal, and developing e-content. While teachers find themselves in creative teaching practices, it is remarkable that students do not think their teachers are competent in this direction. In addition to increasing the quality of teachers in evaluations and studies on creative teaching, suggestions were made that related studies could be continued with different methods.

Keywords: Creative Teaching, Creative Teaching Practices In The Classroom, EIN Education Informatics Network And Teacher.-

GİRİŞ

Bilgi çağı veya dijital çağ olarak da adlandırabileceğimiz içinde bulunduğumuz çağ, saklambaç oynayan çocukların kaybolduğu korulara benzetilebilir. Bireyler ve toplumlar, uzayda ve dünyada var olmak, “kaybolmamak” için gerekli bilgi ve becerileri öğrenmekle kalmayıp günün popüler söylemiyle “fark yaratmak”, diğer deyişle verimli ve etkin üretime katılmak durumundadırlar. İş dünyasında rekabet daha yoğun hale gelmiş ve işlerin yapılış şekli değişmiştir. Yalnız belirli bir işi yapmak değil, iş süreçlerini optimize etmek, hizmet ve ürün deneyimini iyileştirmek ve yaratıcı çözümler üretmek gerekmektedir. Verimli ve zengin üretim, yaratıcılık ve yaratıcı düşünce ile mümkündür. Dünyanın daha çok yaratıcı yenilikçi, üretici ve girişimci bireylere ihtiyacı vardır. Yenilik ve

Adnan Gülözer¹
Gülşün Bangir-Alpan²

How to Cite This Article

Gülözer, A. & Bangir-Alpan, G. (2023). “Öğretmenlerin Yaratıcı Öğretim Algıları ve Sınıf İçi Uygulamaları” International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:9, Issue:112; pp:7301-7315. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/sssj.70498>

Arrival: 06 May 2023
Published: 30 June 2023

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

* İlk yazarın “Öğretmen ve Öğrenci Bakış Açısından Öğretmenlerin Eğitim Teknolojisi Öz Yeterlikleri ve Yaratıcılık Algıları” başlıklı doktora tezinden üretilmiştir.

¹ Dr., MEB-İzmit Baysal Anadolu Lisesi, Bolu, Türkiye. ORCID: 0000-0002-8810-6103

² Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Ankara, Türkiye. ORCID: 0000-0003-4652-7652

girişimcilik 21. Yüzyılın küresel sorunlarını çözmek, sürdürülebilir kalkınmayı inşa etmek, iş imkanları yaratmak, yenilenen ekonomik gelişmeyi sağlamak ve toplumsal refahı geliştirmek için olanak sağlamaktadır (World Economic Forum, 2011). Otomasyon hızla devam ettikçe, beceri boşluğu oluşmakta eğitim ve kariyer modelleri de değişmektedir. Yakın gelecekte mavi yakalı veya beyaz yakalı çalışanların yerini yeni yakalar alacaktır. Bu yöndeki becerileri geliştirmeye yatırım yapmak ve değişen beceri ortamına gerçek zamanlı olarak uyum sağlamak söz konusudur (World Economic Forum, 2019). Artık şirketler, nüfusun farklı kesimlerinin yaratıcı potansiyelinden tam olarak yararlanmaya, yenilikçi ve araştırmacı rollerinde istihdamı ve kariyer ilerlemesini kolaylaştırmaya ve inovasyon yoluyla üretilen fırsatlara erişimi genişletilmektedir (Schwab ve Zahidi, 2020). Avrupa Komisyonu okullarda temel yeterlikleri geliştirme üzerine Eurydice raporunda geleneksel yeterlikler olarak tanımlanan ana dil, matematik ve fen yeterliği yanında etkili ve zengin üretim içeren dijital, vatandaşlık ve girişimcilik gibi çapraz (transversal) yeterliklerin geliştirilmesini önemsemektedir. Bireylerde çapraz yeterliklerin gelişimi uluslararası rekabet ortamlarında anılan fark yaratmayı sağlayabilir. Avrupa ülkelerine göre çapraz yeterlikler tek tek ders olarak verilebileceği gibi tüm öğretmenlerin sorumluluk aldığı bütün bir programın genelinde de verilebilir (EACEA/Eurydice, 2012). Bunun içinde 'fark yaratan' yaratıcılık ve yenilik içeren stratejiler, yöntemler ve beceriler kullanan ve üreten öğretmenler gerekir. Bu ve bunun gibi çapraz yeterliklerin geliştirilmesi için öğretmenlere destek verilmesi gerekmektedir.

Etkili öğrenme çevresini oluşturmak, öğretmenin yaratıcılığı ve yaratıcı öğretimi nasıl algıladığı ile yakından ilişkilidir. Girişimci odaklı bir eğitim, çocuklara özerklik sunar, yaratıcı olmalarıyla ilgilenir, küresel bir bağlamda öğrenme ortamı sağlar (Zhao, 2012, s.42). Öğretmenlerin yaratıcılık algıları, sorgulamaları, öğretimlerine yansımaları öz değerlendirme ve mesleki gelişimleri açısından önemlidir. Ayrıca 21. yüzyıl becerileri olarak da adlandırılan eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, yansıtıcı düşünme, problem çözme, dijital okuryazarlık, girişimcilik gibi küresel becerilerin öğretmen eğitimindeki yeri ve gelişimi ve bu gelişimin yaşam boyu sürmesi çağın gereklerindedir. Verimli ve etkin üretim, yaratıcılıkla yaratıcı düşünce ile olasıdır. Yaratıcılık, yeni düşünce ya da kavramlar üretebilmek ya da bilinen düşünce ve kavramlar arasında yeni bağlar oluşturabilmektir (Erez & Erez, 2017). Yaratıcılık düşünceyi eyleme dönüştürmede sıra dışı yöntemler kullanarak özgün davranmaktır. Yaratıcılık, verileni olduğu gibi kabul etmemek, problem çözmek, sıra dışı yollardan özgün çözüme ulaşmaya çalışmak ve zorluklarla başa çıkmaktır (Torrance & Goff, 1989; Runco; 1994, s.102). Bireyin yaratıcı olabilmesi için uygun çevresel koşullarda yaşaması, yaratıcı ve üretken bireylerle etkileşimde bulunması gerekir. Toplumda potansiyeli olan bireyleri destekleyecek insanların bulunması da yaratıcılıkların sergilenmesi olasılığını artırır (Erez & Erez, 2017).

Öğretmenler kendi yaratıcılık düzeylerini ve sınıf ortamında yaratıcılığı teşvik etme becerilerini etkileyen faktörlerin farkında olabilirler. Yapılan araştırmalara göre sadece yaratıcı öğretmenler ve programlar öğrencilerin yaratıcılığını geliştirebilir (Lin, 2011; Robinson, 2011; Trna, 2012; Balkar, 2015; Ritter, Gu, Crijns and Biekens; 2020). Bu nedenle, öğretmen eğitiminin bir parçası olarak öğretmen yaratıcılığının ve dolayısıyla yaratıcı öğretimlerinin geliştirilmesi için program yapmak, yöntem geliştirmek gibi girişimlerde bulunmak bir zorunluluk haline gelmiştir. Yaratıcı öğretim, öğretimi sıradanlıktan çıkartmak, farklı yaklaşımları benimsemek, sıra dışı yöntemleri sınıf ortamına taşımaktır. Yaratıcılık öğretilir; bireyler daha yaratıcı olabilirler (Davidson ve Sternberg, 1984; Sternberg ve Williams, 1996; Ritter, Gu, Crijns and Biekens; 2020). Yaratıcı öğretim, yaratıcılığın öğeleri olan orijinallik, esneklik, akıcılık, anlamlandırma, çok yönlü düşünme, birleştirme gibi kavramların öğretmen tarafından öğretime ve sınıfta içi uygulamalarına yansımalarıdır. Örneğin; öğretmen öğrencilere bir öykü, anı, film, oyun sunabilir ve en can alıcı yerinden keserek 'bundan sonra neler olabilir, ya da siz olsanız neler yapardınız, neden?' gibi sorularla onların düşüncelerini, hikayelere yeni sonuçlar yazmalarını isteyebilir. Bu tür çalışmalar öğrencilerin özgün görüş ve düşüncelerinin açığa çıkmasını sağlayabilir. Özellikle mevcut durumlara ve alışılmış ters düşen, onlarla çelişen görüş ve fikirlerin üretilmesi için öğrenciler yüreklendirilip desteklenebilir. Bu çalışmada, lise öğretmenlerinin yaratıcı öğretime ilişkin algı düzeyleri ve sınıf içi uygulamaları belirlenmeye çalışılmış ve sonuçların bazı değişkenler ile karşılaştırılması yapılmıştır. Bu çalışmanın katılımcıları öğretmenler ve öğrencilerdir. Alan yazında öğrencilerin öğretmenlerini yaratıcı öğretim bakımından değerlendirdikleri başka bir araştırmaya rastlanmamıştır.

Öğretmenler, çalıştıkları okul ikliminin öğrencilerin yaratıcı gelişimine değer verdiğini ve öncelik verdiğini hissettiklerinde ilgi, coşku, gurur, ilham ve kararlılık gibi olumlu duyguları harekete geçmektedir (Anderson, Boussetot, Katz-Buoincontro and Todd, 2021). Milli Eğitim Bakanlığı, özellikle son yıllarda e-Twinning, Scientix gibi uluslararası projelere öğrenci katılımını desteklemekte, STEM (FETEMM) faaliyetlerini okullarda teşvik ederek öğrenci yaratıcılığını ön plana çıkartmayı hedeflemektedir. Bu hedef doğrultusunda, bu projelerde görev alan ve çalışmalarda rehberlik eden öğretmenlerin de yaratıcılık algıları ve yaratıcılığa uyumları sorgulanmalıdır. Ayrıca 2016 yılında yönetmelik ile belirlenen Özel Program ve Proje Uygulayan Eğitim Kurumlarına öğretmen atama genel şartlarında, "adaylık süresi dâhil en az dört yıl öğretmenlik yapmış olmak" maddesi dışında ayırt edici

bir madde bulunmamaktadır (MEB, 2016). Ülke genelinde özel yeteneğe sahip, belki de üstün zekalı öğrencilerin öğrenim görmekte olduğu bu okullarda çalışacak öğretmenlerin yaratıcı öğretim algılarının ve sınıf içi uygulamalarının belirlenmesi ve değerlendirme sonuçlarına göre seçilmeleri, özel program ve proje uygulayan okulların kalite standardını artırabilir. Ayrıca öğretmenlerin yaratıcı öğretim algılarının sorgulanması, öğretim yöntemlerini, stratejilerini, öz değerlendirmelerini ve mesleki gelişimlerini yönetme yönünde de katkı sağlayacağı umulmaktadır.

Çalışmanın amacı, lise öğretmenlerinin yaratıcı öğretim algılarını incelemek ve öğrenci görüşleri ile öğretmenlerin yaratıcı öğretim uygulamalarının belirlemektir. Bu kapsamda aşağıdaki araştırma sorularına yer verilmiştir:

1. Öğretmenlerin yaratıcı öğretim ölçeğine göre yaratıcı öğretim algıları ne düzeydedir?
2. Öğretmenlerin yaratıcı öğretime ilişkin algıları cinsiyet, branş, okul türü, proje okulu olma durumu, EBA (Eğitim Bilişim Ağı) portalını kullanma ve e-çerik geliştirme değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
3. Öğretmenlerin yaratıcı öğretime ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Öğrenci görüşlerine göre öğretmenlerin sınıf içi yaratıcı öğretim uygulamaları nasıldır?

YÖNTEM

Öğretmenlerin yaratıcı öğretim algılarının araştırıldığı bu çalışmada nitel ve nicel yöntemlerin bir arada kullanıldığı karma yöntemin eşzamanlı çeşitleme deseni kullanılmıştır. Tek başına kullanılan herhangi bir yöntem nazaran nitel ve nicel yöntemlerin birlikte kullanılması anlaşılabilirliği artırmaktadır (Creswell & Plano-Clark, 2018, s.6).

Çalışma Grubu

Bu araştırma, öğretmen ve öğrenci olmak üzere iki farklı çalışma grubu yer almaktadır. Grupların oluşturulmasında seçkisiz olmayan amaçlı örnekleme yöntemlerinden, maksimum çeşitlilik yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme seçkisiz olmayan bir örnekleme yaklaşımıdır. Amaçlı örnekleme (purposive/purposeful sampling) çalışmanın amacına bağlı olarak bilgi açısından zengin durumların seçilerek derinlemesine araştırma yapılmasına olanak tanır. Maksimum çeşitlilik örnekleme, evrende incelenen problemle ilgili olarak kendi içinde benzeşik farklı durumların belirlenerek, çalışmanın bu durumlar üzerinde yapılmasıdır. Burada önemli olan örnekleme yansıtılacak çeşitlilik durumlarına araştırmacının amacını gözeterek karar verilmesidir (Büyüköztürk Vd., 2014, s.90). Bu araştırmada çalışma grupları farklı yerleşim bölgelerinde, farklı liselerde farklı branşlarda çalışan öğretmen ve öğrencilerden seçilerek çeşitlilik artırılmaya çalışılmıştır.

Öğretmen çalışma grubu (942), 2019-2020 eğitim öğretim yılında 12 istatistiki bölgede lise düzeyi okullarda görev yapan öğretmenlerden oluşmaktadır. Bu istatistiki bölgeler, TÜİK verilerine göre oluşturulmuş ve Bakanlar Kurulu'nun 2002/4720 sayılı Kararı ile 22 Eylül 2002 tarihli Resmi Gazetede yayımlanmıştır (İstatistiki Bölge Sınıflaması, 2002). Bu öğretmenler ile ilgili demografik bilgiler Tablo 1'te verilmiştir.

Tablo 1: Öğretmen Çalışma Grubu Demografik Bilgileri

Değişken	Grup	f	%
Cinsiyet	Kadın	510	54.14
	Erkek	432	45.86
	Toplam	942	100.00
Meslekte Çalışma süresi	1-5 Yıl	178	18.90
	6-15 Yıl	308	32.70
	16-25 Yıl	317	33.65
	25+ Yıl	139	14.75
	Toplam	942	100.00
İstatistiki Bölge Dağılımı	TR1 İstanbul	49	5.20
	TR2 Batı Marmara	39	4.14
	TR3 Ege	191	20.20
	TR4 Doğu Marmara	90	9.56
	TR5 Batı Anadolu	150	16.00
	TR6 Akdeniz	39	4.20
	TR7 Orta Anadolu	27	2.87
	TR8 Batı Karadeniz	57	6.05
	TR9 Doğu Karadeniz	50	5.30
	TRA Kuzeydoğu Anadolu	22	2.33
	TRB Ortadoğu Anadolu	39	4.20
TRC Güneydoğu Anadolu	188	19.95	
Toplam	942	100.00	
Okul Türü	Anadolu Lisesi	474	50.32
	Fen Lisesi	61	6.48
	Mesleki Ve Teknik Lise	245	26.00
	Sosyal Bilimler Lisesi	23	2.44
	İmam Hatip Lisesi	76	8.06
	Diğer	63	6.70
	Toplam	942	100.00
Lisansüstü Çalışma Durumu	Yok	672	71.33
	Yüksek Lisans	248	26.33
	Doktora	22	2.34
	Toplam	942	100,00

Öğrenci çalışma grubu lise düzeyi okullarda öğrenim görmekte olan öğrencilerden oluşmaktadır. Okul çeşitliliğinin sağlanması için görüşmeler Anadolu Lisesi, Fen Lisesi, Mesleki ve Teknik Lise, İmam Hatip Lisesi ve BİLSEM türü okullarda yapılmıştır. Altı ilden beş farklı lise türünde öğrenim görmekte olan 185 öğrenci ile odak grup görüşmesi gerçekleştirilmiştir. Bu öğrencilerin illere ve lise türlerine göre dağılımı Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Öğrenci Çalışma Grubu Bilgileri

İl	Okul Türü	Okul Sayısı	Odak Grup Sayısı	Öğrenci Sayısı (f)	Öğrenci Sayısı (%)
Bolu	Anadolu Lisesi	1	4	21	34.42
	Fen Lisesi	1	2	10	16.40
	Mesleki ve Teknik Lise	3	5	20	32.78
	İmam Hatip Lisesi	2	2	10	16.40
	Toplam	7	13	61	100
Samsun	Anadolu Lisesi	1	2	13	54.16
	Mesleki ve Teknik Lise	1	2	11	45.84
	Toplam	2	4	24	100
Sinop	Anadolu Lisesi	1	2	12	34.29
	Fen Lisesi	1	2	12	34.29
	Mesleki ve Teknik Lise	1	2	11	31.42
	Toplam	3	6	35	100
Kocaeli	Fen Lisesi	1	1	5	100
	Toplam	1	1	5	100
Ankara	Anadolu Lisesi	1	2	11	42.30
	Fen Lisesi	1	1	4	15.40
	Mesleki ve Teknik Lise	1	2	11	42.30
	Toplam	3	5	26	100
Zonguldak Ereğli	Anadolu Lisesi	2	2	11	32.35
	Fen Lisesi	1	1	6	17.65
	Mesleki ve Teknik Lise	1	1	5	14.70
	İmam Hatip Lisesi	1	1	6	17.65
	BİLSEM	1	1	6	17.65
	Toplam	6	6	34	100
TOPLAM		22 Okul	35 Grup	185 Öğrenci	

Öğrenci grupları 10 ve 11. Sınıflardan oluşmuştur, 9. Sınıf öğrencileri henüz öğretmenlerini iyi tanımayabilecekleri, 12. Sınıf öğrencileri de Üniversite giriş sınavına odaklandıklarından görüşmeye zaman ayıramayacakları düşüncesiyle tercih edilmemiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verilerini toplamak için öğretmenlere Yaratıcı Öğretim Ölçeği (YÖL) uygulanmış, öğrencilerin görüşlerini almak için yarı yapılandırılmış görüşme formu, öğretmenler için de açık uçlu sorulardan oluşan görüş formu kullanılmıştır. Öğretmen ve öğrencilere uygulanacak ölçme araçları için Milli Eğitim Bakanlığı'ndan gerekli izinler alınmıştır.

Gülözer ve Alpan (2020) tarafından öğretmenler için geliştirilen Yaratıcı Öğretim Ölçeği (YÖL) 5'li likert tipinde (1) Kesinlikle Katılmıyorum, (2) Katılmıyorum, (3) Fikrim Yok, (4) Katılıyorum, (5) Kesinlikle Katılıyorum aralığında puanlanmakta ve 22 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin kısaltılmasında YÖÖ şeklindeki baş harflerinin kullanılması yerine akılda kalıcılık, okuma ve seslendirme kolaylığı bakımından "Ölçek" sözcüğünün ikinci harfi olan L'nin kullanılması tercih edilmiştir. Ölçek geliştirilirken yapılan faktör analizi sonucunda ölçeğin beş alt boyuttan oluştuğu görülmüştür. Bu alt boyutlar "sınıf içi yaratıcı uygulamalar" (1.,3., 5., 6., 16., 18. madde), "yaratıcılık kavramı algısı" (10.,12.,13.,17. madde), "çoklu öğrenme ortamı oluşturma" (11., 15., 20., 21. madde), "yeniliğe uyum sağlama" (2.,4.,14.,19.,22. madde) ve "öğrenmeyi öğretme"dir (7., 8., 9. madde). Cronbach Alpha katsayısı tüm ölçek için 0.86, birinci alt boyut için 0.84, ikinci alt boyut için 0.74; üçüncü alt boyut için 0.73, dördüncü alt boyut için 0.68 ve beşinci alt boyut için 0.60 olarak hesaplanmıştır. Bu çalışmada Cronbach alpha değerleri sırasıyla alt boyutlar ve toplam açısından sırasıyla 0.84, 0.87, 0.73, 0.73, 0.66 ve 0.60'tır. Ölçeğin 2., 4., 14., 19., ve 22. maddeleri oluşturan "Yeniliğe uyum sağlama" alt boyutu olumsuz maddelerden oluşmaktadır. Bu nedenle bu maddeler ters puanlanmaktadır. Ölçeğin genel ortalamasından alınabilecek en düşük puan 22, en yüksek puan 110'dur (Gülözer ve Alpan, 2020). Ölçekten alınan yüksek puan öğretmenlerin yaratıcı öğretim algılarının yüksek olduğu yönünde yorumlanabilir.

Öğretmenler için açık uçlu sorulardan oluşan görüş formu hazırlanmıştır. Açık uçlu sorular ile cevap veren katılımcının gerçekten ne düşündüğüne ilişkin doğru veriler toplanabilir (Johnson 2014, 102). Hazırlanan form için ikisi Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme, biri Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim dalında olmak üzere üç uzmandan görüş alınmıştır. Form, öğretmenlere YÖL ölçeği ile birlikte uygulanmıştır. "Ne tür uygulamalar bir öğretmenin daha yaratıcı olmasını sağlar? Örnek verir misiniz?" Görüş formunda yer alan sorulardan biridir.

Öğrencilerle yapılan odak grup görüşmeleri için yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme formları oluşturulurken, YÖL ölçek maddelerinden ve alanyazından yararlanılmıştır. Görüş formu ile birlikte görüşme formu için de aynı uzmanlardan görüş alınmıştır. Taslak form oluşturulmuş ve deneme görüşmesi gerçekleştirilmiştir. Birinci yazarın görev yaptığı Anadolu Lisesindeki son sınıf öğrencileri ile yüz yüze deneme görüşmeleri yapılmıştır. Deneme görüşmeleri yapıldıktan sonra nihai form oluşturulmuştur. Formda yer alan sorular şöyledir: Öğretmenleriniz derse girişlerinde ne yaparlarsa veya hangi yöntemi kullanırlarsa derse ilginiz artar? Örnek verir misiniz?, Öğretmenleriniz derslerinde farklı yöntem ve teknikler kullanırlar mı? Örnek verir misiniz? Öğretmeninizin hangi tür davranışları onun yaratıcı olduğunu gösterir? Hangi branş öğretmenin diğerlerine göre daha yaratıcıdır? Neden? Öğretmenlerinizin yaratıcı uygulamalarına örnek verir misiniz?

Verilerin Toplanması ve Analizi

YÖL ölçeği ve görüş formu, Google Forms uygulaması ile çeşitli sosyal medya ve iletişim araçları üzerinden 1088 sayıda öğretmene ulaştırılmıştır. YÖL ölçeği için 940, görüş formu için de 874 dönüt, değerlendirmeye alınmıştır. Nicel verilerin analizi için betimsel ve karşılaştırmalı istatistikler tercih edilmiştir. Değerlendirmeler ölçek ortalaması ve alt boyutlara ait ortalamalar üzerinden yapılmıştır. Yapılan normallik analiz sonuçlarına göre ölçek alt faktörleriyle birlikte bir bütün olarak değerlendirildiğinde verilerin normal dağılım göstermediği görülmüştür. Bu nedenle analizlerde ilişkisiz iki örneklem için Mann Whitney-U testi ve ilişkisiz k-örneklem için ise Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Öğretmenlerin yaratıcı öğretim uygulamalarına ilişkin açık uçlu yanıtları Excell forma aktararak incelenmiştir. Görüşme formları ile görüş formlarından elde edilen verilere de içerik analizi uygulanmıştır.

Öğrencilerle yapılan odak grup görüşmeleri Bolu, Samsun, Sinop, Kocaeli, Ankara, Zonguldak illerinde yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Görüşme için belirlenen okulların yöneticileri ile görüşülüp uygun tarih belirlenmiştir. Randevu günü ve saatinde gönüllü öğrencilerle random belirlenmiş 5-7 kişilik gruplar halinde boş bir oda/sınıfta görüşme yapılmıştır. Öğrenciler kendilerini ve düşüncelerini rahat ifade edebilmeleri için odaya o okuldan herhangi bir öğretmen veya yönetici alınmamıştır. Öğrencilerden izin alınarak görüşmeler ses kaydına alınmıştır.

Görüşmeler her bir grup için 35-45 dakika kadar sürmüştür. 22 okulda toplam 6 hafta süren 35 görüşme gerçekleştirilmiştir.

Görüşme ve görüş kayıtları bilgisayar ortamına birebir aktarılarak metinler oluşturulmuştur. Metinler Excel ortamında kodlara ve birbirleriyle ilişkili olanlar temalara dönüştürülmüştür. Kod güvenilirliğini sağlamak amacıyla seçilen açık uçlu bir soruya ait cevaplar, iki kodlayıcı tarafından ayrı ayrı kodlanmış ve Miles ve Huberman (1994)'ın formülü kullanılarak güvenilirliği test edilmiştir. Güvenirlik = Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) formülü kullanılmıştır. Görüşme formu güvenirlilik katsayısı 0.76, Görüş formu güvenirlilik katsayısı ise 0.82 olarak hesaplanmıştır. Analizlerde görüşme yapılan öğrencilerin kodlanması şu şekildedir: ; Okul türü (A: Anadolu Lisesi, M: Mesleki Lise, F: Fen Lisesi, İ: İmam Hatip Lisesi, B: BİLSEM), harfin yanında yer alan ilk sayı okulun bulunduğu ili (1: Bolu, 2:Samsun, 3: Sinop, 4:Ankara, 5: Zonguldak, 6: Kocaeli), ikinci sayı o türdeki kaçınıcı grup olduğunu, üçüncü sayı öğrenciyi temsil etmektedir. Örneğin, A1.2.3: Bolu ilindeki 2. Anadolu Lisesi grubunun 3. Öğrencisi şeklinde kodlanmıştır. M2.1.4: Samsun ilindeki 1. Meslek Lisesi grubunun 4. Öğrencisi anlamına gelmektedir. Bir ilde herhangi bir okul türünde tek okulda görüşme yapıldıysa, kodlamaya okul türü eklenmeden doğrudan öğrenci sıra numarası verilmiştir, F4.6: Ankara ilindeki Fen Lisesinin 6. Öğrencisi. Öğretmenler ise cevap sıra numaralarına göre kodlanmıştır, örneğin, 14 no'lu görüş formunda görüşlerini belirten öğretmen "Ö14" şeklinde kodlanmıştır. Makalenin nitel verilerinde bulgular kısmında ilgili tablolarla birlikte doğrudan alıntılara da yer verilmiştir. Çalışmanın geçerliği, üçgenleme tekniği ile artırılmaya çalışılmıştır. Bu çalışmada çeşitli veri kaynaklarından (öğretmen-öğrenci) ve çeşitli veri yöntemlerinden (öğrenci odak grup görüşme- öğretmen görüşme-ölçek) yararlanılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde farklı değişkenlere göre öğretmenlerin yaratıcı öğretime ilişkin algı düzeyleri ve öğrencilerin yaratıcı öğretime ilişkin görüşleri ile ilgili bulgulara yer verilmiştir.

Öğretmenlerin Yaratıcı Öğretime İlişkin Algı Düzeyleri

Öğretmenlerin yaratıcı öğretime ilişkin algıları YÖL ölçeği ortalaması ve beş alt boyut üzerinden değerlendirilmiştir. Ölçek ortalaması ve alt boyutlara ait toplam puanlar ve ortalama değerleri Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3: YÖL Alt Boyutları Ortalama Değerleri (N=942)

Alt Boyutlar	Toplam Puan	\bar{X}	S
Sınıf İçi Yaratıcı Uygulamalar	24,54	4,09	,68
Yaratıcılık Kavramı Algısı	18,12	4,53	,54
Çoklu Öğrenme Ortamı Oluşturma	16,64	4,15	,71
Yeniliğe Uyum Sağlama	20,68	4,13	,73
Öğrenmeyi Öğretme	13,67	4,55	,51
Genel Ortalama	93,65	4,25	,46

Tablo incelendiğinde ölçek genel ortalamasının oldukça yüksek olduğu görülmektedir (\bar{X} = 4.25). Alt boyutlar "Sınıf İçi Yaratıcı Uygulamalar", "Yaratıcılık Kavramı Algısı", "Çoklu Öğrenme Ortamı Oluşturma", "Yeniliğe Uyum Sağlama", "Öğrenmeyi Öğretme" şeklinde sıralanmaktadır. Elde edilen bulgulara göre en yüksek ortalama "Öğrenmeyi Öğretme" alt boyutunda elde edilmiştir (\bar{X} = 4.55). En düşük ortalama ise "Sınıf İçi Yaratıcı Uygulamalar" alt boyutunda hesaplanmıştır (\bar{X} =4.09). Yaratıcılık Kavramı Algısı 4.53, Çoklu Öğrenme Ortamı Oluşturma 4.15, Yeniliğe Uyum Sağlama ortalaması 4.13 olarak hesaplanmıştır. Öğretmenlerin öğretimlerinde kendilerini yaratıcı olarak algıladıkları söylenebilir.

YÖL ölçeği ile öğretmenlerin yaratıcı öğretim algı düzeyleri, cinsiyet, branş, çalıştıkları okul türü, proje okulu olma durumu, görev yaptığı bölge, EBA Portalını kullanma, e- içerik geliştirme, değişkenleri bakımından incelenmiş ve elde edilen bulgular, alt problemler doğrultusunda aşağıda verilmiştir.

Öğretmenlerin Yaratıcı Öğretim Algılarının Cinsiyet Değişkeni ile Karşılaştırılması

Öğretmenlerin yaratıcı öğretim algılarının cinsiyete göre farklılaşma durumunu incelemek için yapılan Mann-Whitney U testi sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4: Öğretmenlerin Yaratıcı Öğretim Algılarının Cinsiyete Göre Farklılaşma Durumunu Gösteren Mann Whitney U Testi Sonucu

Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	Z	P
Kadın	510	487,47	248608.50	102.016,50	-1,958	,050
Erkek	432	452,65	195544.50			

Tablo 4'te gösterilen sonuçlar incelendiğinde, yaratıcı öğretim algılarının cinsiyete göre değişmediği görülmektedir ($p=.05$). Diğer bir deyişle, erkek ve kadın öğretmenler yakın düzeyde yaratıcı öğretim algı düzeyine sahiptirler.

Ancak alt boyutlar ayrı ayrı incelendiğinde, sadece ikinci alt faktörün cinsiyete göre farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Ölçek alt boyutlarının cinsiyete göre durumu Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5: Ölçek Alt Boyutlarının Cinsiyete Göre Durumunu Gösteren Mann Whitney U Testi Sonucu

Alt Boyutlar	Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	Z	P
Sınıf İçi Yaratıcı Uygulamalar	Kadın	510	476,45	242989.00	107636.000	-,609	,542
	Erkek	432	465,66	201164.00			
Yaratıcılık Kavramı Algısı	Kadın	510	497,07	253508.00	97117.000	-3,257	,001
	Erkek	432	441,31	190645.00			
Çoklu Öğrenme Ortamı Oluşturma	Kadın	510	462,18	235712.50	105407.500	-1,152	,249
	Erkek	432	482,50	208440.50			
Yeniliğe Uyum Sağlama	Kadın	510	493,81	251844.00	98781.000	-2,750	,006
	Erkek	432	445,16	192309.00			
Öğrenmeyi Öğretme	Kadın	510	480,52	245063.50	105561.500	-1,153	,249
	Erkek	432	460,86	199089.50			

Tablo 5 incelendiğinde, öğretmenlerin yaratıcı öğretim algı düzeyleri “Yaratıcılık Kavramı Algısı” boyutunda kadınların lehine farklılık göstermektedir. Kadınların yaratıcılık kavramı algı düzeyleri erkeklerden daha yüksektir.

Öğretmenlerin Yaratıcı Öğretim Algılarının Branş Değişkeni ile Karşılaştırılması

Araştırmaya 20 farklı branştan katılım sağlanmış, öğretmen sayısı 10’un altında kalan Fransızca ve Grafik Tasarım öğretmenlere “Diğer” başlığı altında yer verilerek grup sayısı 18 düşürülmüştür. İstatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6: Öğretmenlerin Yaratıcı Öğretim Algılarının Branşlarına Göre Durumunu Gösteren Kruskal Wallis Testi Sonucu

Sıra No	Branş	N	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	P	Anlamlı Fark
1	Almanca	21	552.38				
2	Beden Eğitimi	21	371.38				
3	Bilişim Teknolojileri	27	525.20				
4	Biyoloji	41	454.45				
5	Coğrafya	61	480.46				
6	Din Kültürü AB	36	392.24				
7	Felsefe	23	560.50				
8	Fizik	59	441.65				
9	Görsel Sanatlar	18	643.03				
10	İngilizce	199	537.48				
11	Kimya	35	435.60				
12	Matematik	98	365.84	17	52,991	,000	12<9,10
13	Müzik	17	466.29				
14	Rehberlik ve PD	20	455.30				
15	Tarih	65	419.55				
16	TDE	114	494.39				
17	Meslek Dersleri	75	431.98				
18	Diğer (Fransızca Grafik Tasarım)	12	572.50				

Tablo 6’daki sonuçlara göre araştırmaya katılan öğretmenlerin ölçekten aldıkları puanlar, branşları ile karşılaştırıldığında aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur, $\chi^2(sd=17, n=942)=52.991, p<0,05$. Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını bulmak için, post hoc testi yapılmış, anlamlı farkın İngilizce ile Matematik branş öğretmenleri arasında, İngilizce lehine, Görsel Sanatlar ve Matematik arasında Görsel Sanatlar lehine olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İngilizce ve Görsel Sanatlar dersi öğretmenlerinin, yaratıcı öğretime ilişkin algı düzeylerinin, Matematik dersi öğretmenlerine kıyasla üst düzeyde olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin Yaratıcı Öğretim Algılarının Çalıştıkları Okul Türü Değişkeni ile Karşılaştırılması

Öğretmenlerin, yaratıcı öğretim algılarının çalıştıkları okul türüne göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis testi sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7: Öğretmenlerin Yaratıcı Öğretim Algılarının Okul Türlerine Göre Durumunu Gösteren Kruskal Wallis Testi Sonucu

Sıra No	Okul Türü	N	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	P	Anlamli Fark
1	Anadolu Lisesi	486	477.36				
2	Fen Lisesi	75	513.79				
3	Mesleki ve Teknik	252	450.06				
4	Sosyal Bilimler	23	613.83	5	13.650	,018	4>5
5	İmam Hatip	64	405.98				
6	Diğer	42	478.73				

Tablo 7'deki sonuçlara göre araştırmaya katılan öğretmenlerin ölçekten aldıkları puanlar, çalıştıkları okul türü ile karşılaştırıldığında aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur, $\chi^2(sd=5, n=942)=13.650$, $p<0,05$. Sonucun anlamlı çıkmasından dolayı, post hoc testi yapılmış, anlamlı farkın Sosyal Bilimler Lisesinde görev yapan öğretmenleri ile İmam Hatip Lisesi öğretmenleri arasında, Sosyal Bilimler Lisesi lehine olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal Bilimler liselerinde görev yapan öğretmenlerin, yaratıcı öğretim algılarının, İmam Hatip Lisesi öğretmenlerine kıyasla üst düzeyde olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin Yaratıcı Öğretim Algılarının Proje Okulunda Çalışıp Çalışmama Durumları ile Karşılaştırılması

Öğretmenlerin yaratıcı öğretim algı düzeylerinin, proje okulunda çalışma durumu bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8: Öğretmenlerin Proje Okulunda Çalışıp Çalışmama Durumlarına Göre Yaratıcı Öğretim Algılarının Gösteren Mann Whitney U Testi Sonucu

Proje Okulu	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	Z	P
Evet	241	528.55	127380.00	70722.000	-3,775	,000
Hayır	701	451.89	316773.00			

Tablo 8 incelendiğinde, öğretmenlerin yaratıcı öğretim algı düzeylerinin, çalıştıkları okulun bir proje okulu olma durumuna göre farklılık gösterdiği sonucu ortaya çıkmıştır ($p=,000$). Proje okullarında görev yapan öğretmenler, diğer okullarda görev yapanlara kıyasla daha üst düzeyde yaratıcı öğretim algısına sahiptirler. Proje okullarında görev yapan öğretmenlerin sıra ortalaması 528,55 iken, diğer tür okullarda görev yapan öğretmenlerin sıra ortalaması 451,89 olarak hesaplanmıştır.

Öğretmenlerin Yaratıcı Öğretim Algılarının EBA'ya Materyal Üretme Durumları ile Karşılaştırılması

Öğretmenlerin yaratıcı öğretim algılarının EBA'ya materyal üretmelerine göre farklılaşma durumunu incelemek için yapılan Mann-Whitney U testi sonucu Tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 9: Öğretmenlerin EBA'ya Materyal üretme durumlarına göre Yaratıcı Öğretim Algılarını Gösteren Mann Whitney U Testi Sonucu

EBA Materyal Üretimi	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	Z	P
Evet	159	551,66	87713.50	49.503,50	-4,077	,000
Hayır	783	455,22	356439.50			

Tablo 9 incelendiğinde öğretmenlerin yaratıcı öğretim algıları EBA'ya materyal üretme durumuna göre anlamlı şekilde değişmektedir ($p<0,05$). Öğretmenlerin yaratıcı öğretim algıları EBA için materyal geliştiren öğretmenler lehine anlamlı farklılık göstermektedir. EBA için materyal geliştirmiş öğretmenlerin diğerlerine göre daha yaratıcı öğretim algısı içinde oldukları söylenebilir.

Öğretmenlerin Yaratıcı Öğretim Algılarının Eğitim Portalı Kullanma Durumları ile Karşılaştırılması

Öğretmenin yaratıcı öğretim algılarının, eğitim portalı kullanma sıklıklarına göre farklılaşma durumunu incelemek için yapılan Kruskal Wallis testi sonuçları tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10: Öğretmenlerin Yaratıcı Öğretim Algılarının Eğitim Portalı Kullanma Durumlarına göre İncelenmesini Gösteren Kruskal Wallis Testi Sonucu

Sıra No	Eğitim Portalı Kullanımı	N	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	P	Anlamli Fark
1	Hiç Kullanmayan	70	404.08	2			
2	Zaman Zaman Kullanan	689	445.94	2			
3	Sıklıkla Kullanan	182	591.62	2	45.992	,000	3>2,1

Tablo 10 incelendiğinde öğretmenlerin yaratıcı öğretim algılarının, eğitim portalı kullanmalarına göre istatistiksel olarak değiştiği görülmektedir $\chi^2(sd=2, n=942)=45.992$, $p<0,05$. Anlamlı farklılığın hangi gruplardan

kaynaklandığını bulmak için, post hoc testi yapılmış, anlamlı farkın eğitim portallarını sıklıkla kullanan grup ile zaman zaman kullanan ve hiç kullanmayan grup arasında, sıklıkla kullanan grup lehine olduğu görülmüştür. EBA gibi eğitim portallarını sıklıkla kullanan öğretmenlerin en yüksek, hiç kullanmayanların ise en düşük yaratıcı öğretim algılarına sahip oldukları söylenebilir.

Öğretmenin yaratıcı öğretim algılarının, çalışma sürelerine göre farklılaşmadığı ($p=.918$), benzer şekilde lisansüstü eğitimlerinin olması durumuna göre de yaratıcı öğretim algılarının değişmediği ($p=.672$) sonucuna ulaşılmıştır. Makalede çok yer kaplamaması için ilgili tablolara yer verilmemiştir.

Öğretmenlerin Yaratıcı Öğretime İlişkin Görüşleri

Öğretmenlerin yaratıcı öğretimlerini destekleyecek durumlara ilişkin görüşleri aşağıda tablo 11’de ortam ve koşullar, etkinlikler ve bireysel özellikler temaları altında verilmiştir.

Tablo 11: Öğretmenlere Göre Yaratıcı Öğretimlerini Geliştiren Durumlar

Tema	Kodlar	f	
Ortam ve Koşullar	Çevrimiçi uygulamalar	90	
	İşbirliği	32	
	Özgür olmak	24	
	Teknolojik araçlar	14	
	Olumsuzlukların ortadan kaldırılması	14	
	İyi örnekler görmek	8	
	Elverişli Ortam	5	
	Bilgiye Erişim	4	
	Görsel materyal zenginliği	4	
	Yeterli zaman	4	
	Deneyim/tecrübe	2	
	Bilimsellik	1	
	Etkinlikler	Eğitim ve kurslar	66
		Materyal hazırlama	28
Uygun yöntem ve teknikler		16	
Proje Yapma/tabanlı eğitim		10	
Uygulamalı eğitim		8	
Atölye çalışmaları		8	
Beyin Fırtınası		6	
Drama çalışmaları		5	
Derslik dışı etkinlikler		4	
Deney yapma		4	
Yaparak Yaşayarak öğrenme		2	
Seyahat/Gezi		2	
Bireysel Özellikler		Yenilikçi olmak	26
		Bireysel farklılık/yetenek	6
	İhtiyaç hissetme	6	
	Araştırma yapmak	4	
	Aktif olma	4	
	Güncel Olma	4	
	Özgünlük	2	
	İnteraktif olma	1	
	İstekli Olma	1	
	Sıra dışı olma	1	

Öğretmenler yaratıcı öğretimi; ortam ve koşulların, etkinliklerin, öğretmenin bireysel özelliklerinin olumlu etkilediğini; teknolojiyi iyi düzeyde kullanma, farklı öğretim yöntem ve teknikleri kullanma, çevrimiçi uygulamalardan yararlanmanın önemine değinmişlerdir. Öğretim programını yetiştirme kaygısı kaynaklı zamanı iyi kullanamama, yönetsel destek alamama gibi faktörlerin de özgür ortamı ve elverişli ortamı olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir. İlgili alıntılar şöyledir:

Ö455: “Her okulda olduğu gibi benim de okulda uymam gereken bir ders planı var. Bu plan çerçevesinde yetiştirmem gereken dersler ve belli bir sürem mevcut. Derslerimde daha yaratıcı fikirler sunmak, farklı yöntemler açığa çıkarmak bazen sürem yetersiz olması nedeniyle zorlaşıyor”

Ö254: “Yaratıcı fikirlerime ve bunları gerçekleştirmek için gösterdiğim çabanın göz ardı edilmesi, bu çabama saygı duyulmaması ve fikirlerime hayata geçirirken destek görmemek okuldaki yaratıcılığımı sınırlar”

Öğretmenler en çok, EBA, web 2.0 araçları, etkileşimli materyaller, animasyon ve simülasyon türü içeriklerden oluşan çevrim içi uygulamaların yaratıcı öğretimi geliştirdiğini ifade etmektedirler. Bu görüşü savunan bazı öğretmenlere ilişkin görüşler aşağıda sunulmuştur.

Ö5: *Uygulamalı/deneysel etkinlikler, simülasyonlar ve animasyonlar, gerçek öğretim materyallerinin kullanımı, mesleki iletişim/paylaşımlar, nitelikli hizmet içi eğitim faaliyetleri öğretmenin yaratıcı yönlerinin gelişmesine katkı sağlayabilir.*

Ö67: *web 2.0 uygulamalarını kullanarak ders işlemek. Bunları derse konuya nasıl uyarlayacağını hayal edebilmek ve uygulamak.*

Ö130: *İnteraktiviteyi derslerde kullanma imkanı sunabilen uygulamalar. Etwinning gibi etkileşim ve bilgi paylaşımı ortamı platformları.*

Görüşmeye katılan öğretmenlerin bir kısmı, eğitim, seminer ve kursların yaratıcılığı geliştirdiği konusunda fikir belirtmişlerdir. Bu öğretmenlere ilişkin bazı görüşler aşağıda verilmiştir.

Ö187: *Teknoloji kullanımına yönelik hizmet içi eğitimler ve teknoloji kullanımı için gerekli olan alt yapının iyileştirilmesi.*

Ö218: *Bilimsel sempozyumlar, zümre çalışmaları, Stem projeleri, hizmet içi eğitimler.*

Öğretmenler, sınıfta yaratıcı olmalarını sınırlandıran; süre, öğretim programını yetiştirme kaygısı, yaratıcı uygulamalar bakımından yönetimden destek görememe gibi durumların olduğundan söz etmişlerdir. Ayrıca dijital öğretim ortamlarından yararlanma, yenilikçi olma, araştırma yapma gibi öğretmene özgü bireysel özelliklerin de yaratıcı öğretimde etkili olduğundan söz etmişlerdir.

Öğrenci Görüşlerine Göre Öğretmenlerin Sınıf İçi Yaratıcı Öğretim Uygulamaları

Öğrencilerin öğretmenlerinin sınıf içi yaratıcı öğretimlerine ilişkin görüşleri aşağıda tablo 12'de Bireysel ve mesleki uygulamalar temaları altında gruplandırılmıştır.

Tablo 12: Öğrenci Görüşlerine Göre Öğretmenlerin Sınıf İçi Yaratıcı Öğretim Uygulamaları

Tema	Kodlar	f	
Bireysel Uygulamalar	Mizah	70	
	Günlük Hayat/Sohbet	68	
	Sevecenlik/Samimiyet	44	
	Pratik çözümler bulma	35	
	Sıra Dışı olma	31	
	Şaşırtıcı davranış/soru sorma	22	
	Etkileşimi Önceleme	19	
	Esnek düşünme	19	
	Özgüven	11	
	Ses Tonu Değiştirme	7	
	Mesleki Uygulamalar	Teknoloji Kullanımı	91
		Gerçek eşya kullanımı	49
		Hikayeleştirme/Oyunlaştırma	46
Rol oynama		41	
Beyin fırtınası		41	
Buluş yolu ile öğretim		36	
Deney yapma		33	
Zıt fikirleri tartışma		32	
Disiplinler arası çalışma		25	
Metafor kullanma		25	
Öğretmen yapımı materyal kullanımı		23	
Proje Geliştirme		22	
Tasarım Yapma		20	
Özetleme		18	
Dönüt düzeltme		4	

Öğrenci görüşlerine göre öğretmenlerin bireysel özellikleri, yaratıcı öğretim uygulamalarına yansımaktadır. Günlük hayattan bahsetme/sohbet, özgüvenli ve sıra dışı olma, etkileşimi önceleme, sevecen ve samimi olma verilen örnekler arasındadır. İlgili alıntılar şöyledir:

M3.1.5: *Atölye çalışmalarımız zevkli geçiyor, gemi otomasyon uygulamaları yapıyoruz. Meslek öğretmenleri mühendis kökenli oldukları için bilgili ve tecrübeliler. Ayrıntılı anlatırlar, güncel hayattan da örnekler ve öğütler verirler. Kültür dersi öğretmenlerimizden daha yakın daha yaratıcıdır.*

M1.1.3: *Edebiyat öğretmenimiz derse başlarken gençliğinde yaptığı sporlardan başına gelen ilginç olaylara kadar birçok şey anlatır. Anlattıkları benim ilgimi çekiyor.*

Öğrencilere göre, özetleme, buluş yolu öğretim, rol oynama, teknoloji kullanımı, deney yapma, hikayeleştirme/oyunlaştırma, zıt fikirleri tartışma, disiplinler arası çalışma, beyin fırtınası, metafor, gerçek eşya kullanımı, öğretmen yapımı materyal kullanımı gibi mesleki uygulamalar da öğretmenlerin yaratıcı öğretim uygulamaları arasında değerlendirilmektedir. İlgili alıntılar şöyledir:

A1.2.3: *En son dün fizikte dalgalar konusunu animasyon izleyerek işledik. Somut olunca insanın kafasında şekilleniyor, yorum yapılabiliyorum. Dalgalar deyince başta yay dalgası aklıma gelmedi ama animasyonda görünce somut yorum yapma becerisi kazandırdı bana.*

A3.2.4: *İngilizce öğretmenimiz okul tanıtımı video çekim ödevi vermişti. O ödevi yaparken hem İngilizce bir çalışma tamamladım hem de video düzenleme programlarını kullanmayı öğrendim.*

Öğrenciler, şaşırtıcı sorular sorma, mizah kullanma, esnek düşünme, pratik çözüm önerisi verme gibi bireysel uygulamaların öğretmenlerin yaratıcı öğretimlerini desteklediğini belirtmişlerdir.

F4.3: *Matematik öğretmenimiz kendi ile barışıktır, bolca kelime şakaları yapar, kendi ile dalga geçer, bu ilgimizi çekiyor, onu da sempatik yapıyor.*

F6.3: *Coğrafya öğretmenimiz okulun Cem Yılmaz'ıdır, dersleri eğlenceli geçer. Bazı öğretmenlerimizin esprileri komik olmasa da dikkatimizi çeker.*

Ayrıca öğrenciler ürün geliştirmeye dayalı tasarım yapma, proje geliştirme etkinlikleri içinde yer alan öğretmenlerin yaratıcı yönlerinin güçlü olduğundan söz etmişlerdir.

M1.4.1: *Ürün/Proje Oluşturma: Tübitak projelerinde çalışan hocalarımız çok yaratıcıdır, örneğin matematik hocamızla okulumuza kendi 3D yazıcımızı yapacağız. Projesini yazıyoruz.*

B5.1 *Proje: BİLSEM'de birçok proje yürütebiliyoruz, proje tabanlı çalışma üzerine kurulmuş bir sistem var. Robotik ve Fizik proje grubu birleştik model uydu projemiz var. Bio yakıt projemiz var, findığın dış kabuğundan yakıt olan bütanol üretmeyi planlıyoruz. Her öğrenci bir projede yer alıyor.*

Öğrenci görüşleri, sınıf içi yaratıcı öğretim uygulamalarının alışılmışın dışında az rastlanır öğretim uygulamaları olmadığını düşündürmektedir. Diğer yandan öğrencilerin yaratıcı öğretmen betimlemelerine bakıldığında; mesleğini, alanını, öğrencileri seven, önce kendilerinin sonra öğrencilerinin öğrenmesini önemseyen ve bunun için çabalayan bir öğretmen profili çizdikleri söylenebilir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Öğretmenlere uygulanan yaratıcı öğretim ölçeğinden elde edilen sonuçlara göre, öğretmenler kendilerini çoğunlukla yaratıcı olarak algılamaktadırlar. Rubenstein, McCoach ve Siegl'da (2013), çalışmalarında benzer yapıda bir ölçek kullanmışlardır, ölçek verilerine göre öğretmenler, kendilerini genel olarak yaratıcı bulmaktadırlar. Bu çalışmada kullanılan ölçeğin "Sınıf İçi Yaratıcı Uygulamalar" alt boyutu öğretmenlerin kendilerini en az yaratıcı buldukları kısımdır. Araştırmanın nitel verileri de bu sonucu desteklemektedir. Özellikle öğrenci görüşlerine bakıldığında öğretmenlerinde rastladıkları sınıf içi yaratıcı öğretim uygulamalarının sıklığı ve çeşitliliği bakımından beklenenin üzerinde olmadığı anlaşılmaktadır. Öğretim programını yetiştirme kaygıları, dolayısıyla zamanı iyi kullanamamaları, yönetsel destek alamama gibi faktörler, öğretmenlerin yaratıcı öğretim ortamı oluşturma, uygulama yapma çabalarını olumsuz etkilemektedir. Dinçer, Tabak ve Koçyiğit'in (2019) çalışmalarına göre de öğretmenlerin yaratıcı davranışlar sergilemesi ve öğrencilerini yaratıcı olma konusunda cesaretlendirmesi, lider yöneticilerle olasıdır. Çalışmaya göre, öğretmenler tarafından pozitif bir liderlik yaklaşımı olan otantik lider olarak algılanan bir yönetici, öğretmenlerin yaratıcılığını teşvik eden önemli bir faktör olabilir. Yine benzer olarak Türkdoğan ve Özgenel'in (2021) çalışmalarında da okul ikliminin öğretmenlerin yaratıcı düşünme eğilimlerini anlamlı düzeyde yordadığı tespit edilmiştir.

Kadın öğretmenlerin "yaratıcılık kavramı" boyutuna ilişkin algı düzeyleri erkek öğretmenlere göre daha yüksektir. Benzer şekilde Türkdoğan ve Özgenel'in (2021) çalışmalarında da kadın öğretmenlerin yaratıcı düşünme eğilimleri erkek öğretmenlerden daha yüksek bulunmuştur. Yaratıcı öğretim algısına ilişkin diğer boyutlarda (Sınıf İçi Yaratıcı Uygulamalar, Çoklu Öğrenme Ortamı Oluşturma, Yeniliğe Uyum Sağlama, Öğrenmeyi Öğretme) cinsiyet değişkeni bakımından katılımcılar arasında farklılık gözlenmemiştir. Sosyal Bilimler liselerinde görev yapan öğretmenlerin yaratıcı öğretim algıları ile İmam Hatip Lisesi öğretmenleri arasında, Sosyal Bilimler liselerinde görev yapan öğretmenler lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Her iki okulun öğretim programlarındaki ve hedeflerindeki farklılıklar düşünüldüğünde bu sonuç doğal karşılanabilir. Ancak, İmam Hatip lisesi öğrencileri

üzerine yapılmış bir araştırmada da öğrencilerin okuldan memnun olmamalarının nedenleri arasında, öğretmenlerin yaşlarının ilerlemiş olması ve öğretmenlerin derslerde etkin öğretim yöntemlerini kullanmamaları öne sürülmüştür (Korkmaz, 2015). Öğretmenlerin yaratıcı öğretim etkinlikleri, doğal olarak etkin öğretim yöntemlerini içinde barındırmaktadır. Bir diğer değişken olarak öğretmenlerin branşları bakımından yapılan karşılaştırmada ise İngilizce ve Görsel Sanatlar dersi öğretmenlerinin, yaratıcı öğretime ilişkin algı düzeylerinin, Matematik dersi öğretmenlerine kıyasla daha yüksek düzeyde bulunmuştur. Bu sonuç Matematik öğretimi ve öğretmenleri bakımından düşündürücüdür. Matematik öğretmenlerinin yaratıcılığı (esneklik, değerlendirme, sorgulama, fırsat verme ve hayal kırıklığı alt boyutlarında) destekleme durumlarını inceleyen bir çalışmaya göre (Yıldız ve Baltacı, 2018) devlet okulunda çalışan öğretmenlerin öğrencilerin yaratıcılığını orta derecede destekledikleri ortaya çıkmıştır. Bir başka araştırmada (Kılıç, 2017) öğretmenlerin derslerdeki tutum ve davranışlarının öğrencilerde yaratıcı düşünmenin gelişimine katkı düzeylerinin branşa göre farklılaşmadığı gözlenmiştir. Öğrencilerle yapılan odak grup görüşmelerinde meslek lisesi öğrencileri, meslek dersi öğretmenlerinin kültür dersi öğretmenlerine kıyasla daha yaratıcı olduklarını ifade etmişler, özellikle sorunlara pratik çözüm bulma konusunda meslek öğretmenlerine daha çok güvendiklerini belirtmişlerdir. Atölye ve uygulamalı derslerin sürelerinin fazlalığı nedeniyle öğrenciler meslek dersi öğretmenleri ile daha çok zaman geçirmektedirler. Öğretmenleri üzerindeki gözlemleri, uygulama ve psikomotor beceri ağırlıklı yaşantıları ve bireysel yakınlıkları daha fazladır. Meslek lisesi öğretmenleri (38) ile yarı yapılandırılmış görüşmelerle gerçekleştirilen çalışmada (Çetin ve Özalp, 2019) yaratıcı ve üretici etkinlikler tasarlayan profesyonel öğretmenlerin, lisans düzeyinde eğitime sahip, özerk ve öz denetimli bireyler olarak algılandığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen özerkliği ile yaratıcı öğretim alguları arasında ilişki kurulabilir. Aynı şekilde BİLSEM'e (Bilim ve Sanat Merkezi) devam eden öğrenciler de, öğretmenlerinin diğer okullardaki öğretmenlerine kıyasla daha yaratıcı olduklarını ifade etmişlerdir. BİLSEM'in programlarında öğrencilerle proje tabanlı, yaratıcı problem çözme gibi üst düzey beceriler gerektiren uygulamaların paylaşıldığı varsayıldığında ve öğretmenlerin seçilerek (MEB Bilim ve Sanat Merkezlerine Öğretmen Seçme ve Atama Kılavuzu, 2023) atandığı düşünüldüğünde bu sonuçlar olağan karşılanabilir. Eren-Tuzkan (2019), Bilim ve Sanat Merkezlerinde ve destek eğitim odalarında çalışan öğretmenlerle (116) yaptığı çalışmada, yaratıcılığı teşvik etme özyeterlik algıları ve farklılaştırılmış öğretimi uygulamaya yönelik öz değerlendirmelerine göre öğretmenler iyi düzeyde bulunmuştur. Araştırmanın bir diğer sonucuna göre proje okullarında görev yapan öğretmenler, diğer okullarda görev yapanlara kıyasla yaratıcı öğretim alguları daha yüksektir. Bu okullarda öğretmen olmak için en az dört yıl öğretmen olma deneyimi (MEB Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Özel Program ve Proje Uygulayan Eğitim Kurumlarına Öğretmen Atama ve Yönetici Görevlendirme Yönetmeliği, 2023) dışında bir koşul aranmadığı düşünüldüğünde, öğretmenlerin öğrencilerden ve nispeten farklı öğretim ortamından etkilendikleri düşünülebilir. Araştırma sonuçlarına göre de öğretmenlerin çalışma süreleri, lisansüstü eğitim durumları yaratıcı öğretim algularını etkilememektedir. Öğretmenlerin görüşlerine göre uygun fiziksel ortam, koşullar ve eğitim, seminer ve kurslar gibi kurumsal etkinliklerin yanı sıra teknolojiyi iyi düzeyde kullanma, farklı öğretim yöntem ve tekniklerine yer verme, EBA, web 2.0 araçları, etkileşimli materyaller, animasyon ve simülasyon türü içeriklerden oluşan çevrimiçi uygulamalardan yararlanma, yenilikçi olma, araştırma yapma gibi öğretmenlerin bireysel ve mesleki özellikleri yaratıcı öğretimi olumlu etkilemektedir. Araştırmanın nicel sonuçları öğretmen görüşlerini desteklemektedir. EBA (Eğitim ve Bilişim Ağı) gibi eğitim portallarını sıklıkla kullanan, EBA için materyal geliştiren öğretmenlerin yaratıcı öğretim alguları yüksek bulunmuştur. Tam tersine eğitim portallarını kullanmayan ve materyal üretmeyenlerin yaratıcı öğretim alguları ise düşük düzeyde bulunmuştur. İnanoğlu'nun (2019) çalışmasında tam tersi bir bulguya ulaşılmıştır. EBA'nın olumsuzluklarına değinilmiş, fazla kullanılmasının öğretmenlerin yaratıcı yönlerini sınırlayabileceğinden söz edilmiştir. Öğretmenler öğretim programını yetiştirme kaygısı kaynaklı zamanı etkin kullanamama, yönetsel destek alamama gibi faktörlerin de yaratıcı özgür, elverişli öğretim ortamı oluşturmayı engellediğini belirtmişlerdir. Bu çalışmadaki öğrenci görüşleri ile Olivant (2015), Omdal ve Graefe (2017), ve Ravitch'in (2013) çalışmaları da öğrenme ortamındaki benzer koşulların öğretmenin sınıf içindeki yaratıcılığını olumsuz etkilediğinden söz etmektedir.

Öğrenci görüşlerine göre ise, günlük hayattan bahsetme, öğrencilerle sevecen samimi etkileşim içinde olma, sohbet etme, mizah kullanma, özgüvenli ve sıra dışı olma, esnek düşünme, pratik çözüm önerisi verme gibi öğretmenlerin bireysel özellikleri, yaratıcı öğretim uygulamalarına yansımaktadır. Ek olarak, ürün geliştirmeye dayalı tasarım yapan, disiplinler arası çalışma proje geliştirme etkinlikleri içinde yer alan, özellikle kendisi de üreten öğretmenlerin yaratıcı yönlerinin güçlü olduğundan söz etmişlerdir. Öğrenciler öğretim yöntemleri ve teknikleri bakımından yaratıcı öğretim ile bağdaştırdıkları etkinlikleri şöyle sıralamışlardır: Şaşırtıcı sorular sorma, buluş yolu ile öğretim, rol oynama, deney yapma, hikayeleştirme/oyunlaştırma, zıt fikirleri tartışma, beyin fırtınası yapma, metafor, gerçek eşya, öğretmen yapımı materyal ve teknoloji kullanma, ve özet yapma. Öğrenciler, az sayıda öğretmenin sıraladıkları özelliklere sahip olduğunu, genelde öğretim programını yetiştirme çabası içinde olmalarından dolayı yaratıcı yönlerini gösteremediklerini belirtmişlerdir. Bu çalışmaya kısmen benzerlik gösteren bilimsel yaratıcılığın davranışsal özelliklerine ilişkin algıları inceleyen Lee ve Park'ın (2021), çalışmasına

ebeveynler de katılmışlardır. Öğrenci, ebeveyn ve öğretmenlerle yapılan çalışmada yaratıcılığı, ebeveynler öğrenme ile, öğretmenler düşünme ile, öğrencilerin ise uygulamalı eğitim, deney yapma ve proje üretme ile özdeşleşmişlerdir. Genel olarak öğrenci görüşlerine bakıldığında öğretmenlerin sınıf içi yaratıcı öğretim uygulamalarının, alışılmışın dışında az rastlanır öğretim uygulamaları olmadığını düşünülmektedir. Öğretmenlerin yaratıcılığı, yaratıcı düşünceyi destekleme davranışları derslerinde kullandıkları farklı öğretim yöntemleri ile ilişkilendirilmektedir (Forrester ve Hui, 2007). Buna karşılık bu çalışmada öğretmenlerin çoğunluğunun kendilerini yüksek düzeyde yaratıcı bulmaları ilgi çekicidir.

Öğretmenler yaratıcı öğretim etkinliklerine yönelik yeterliklerini, öğretim programını yetiştirme kaygısı ile gösterememektedirler. Öğretim programlarının içeriği ve yoğunluğu azaltılabilir. Öğretmenlerin yenilikçi etkinliklere ve projelere katılımları teşvik edilebilir, yaratıcı yönlerini geliştirmeleri ve yaratıcı öğretim ortamı oluşturmaları için gerekli destekler sağlanabilir. Diğer yandan öğretmenlerin yaratıcı öğretimini etkileyen faktörleri ortaya koymak için derinlemesine, boylamsal, deneysel ve eylemsel araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Anderson RC, Bousselot T, Katz-Buoincontro J and Todd J (2021) Generating Buoyancy in a Sea of Uncertainty: Teachers Creativity and Well-Being During the COVID-19 Pandemic. *Front. Psychol.* 11:614774. doi: 10.3389/fpsyg.2020.614774
- Balkar, B. (2015). The relationships between organizational climate, innovative behavior and job performance of teachers. *International Online Journal of Educational Sciences*, 7(2).
- Bowling, A. (2002). *Research Methods in Health: Investigating Health and Health Services*. Philadelphia, PA: McGraw-Hill House.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri (17 b.)*. Ankara: Pegem Akademi.
- Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2018). *Designing and conducting mixed methods research (3rd ed.)*. Sage.
- Çetin, M., & Özalp, U. (2019). Meslek lisesi öğretmenlerinin öğretmen profesyonelliği ve öğretmen liderliğine ilişkin algılarının incelenmesi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7, 193-213.
- Davidson, J. E., & Sternberg, R. J. (1984). The role of insight in intellectual giftedness. *Gifted Child Quarterly*, 28, 58-64. doi:10.1177/001698628402800203.
- Dinçer, H., Tabak, A., & Koçyiğit, Y. (2019). Otantik liderlik, psikolojik sermaye ve yaratıcılık: Çok düzeyli analiz. *LAÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2), 111-134.
- EACEA/Eurydice (2012). Towards equity and inclusion in higher education in Europe. 20.03.2023 tarihinde https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/sites/default/files/towards_equity_and_inclusion_in_the_full_report_5.pdf adresinden erişilmiştir.
- Eren-Tuzkan, F. (2019). *Üstün yetenekli öğrencilere eğitim veren öğretmenlerin yaratıcılığı teşvik etme ve farklılaştırılmış öğretim verebilme öz yeterliklerinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul.
- Erez, S. & Erez, Y. (2017). Yaratıcılık, aklımızın sınırlarını aşmak. *İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları* 6,15.
- Forrester, V., & Hui, A. (2007). Creativity in the Hong Kong classroom: What is the contextual practice? *Thinking Skills and Creativity*, 2(1), 30–38. <https://doi.org/10.1016/j.tsc.2006.10.003>
- Gatignon, H. (2011). *Statistical analysis of management data*. London: Springer; pp.267-8.
- Gülözer, A., & Alpan, G. B. (2020). Teachers' Creative Teaching Perceptions: A Scale Development Study, *International Online Journal of Educational Sciences*, 12 (2), 268-281.
- İnanoğlu, A. (2019). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Eğitim Bilişim Ağı'nı (Eba) Kullanmak: Nasıl Ve Kapsamda* (Doctora Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırmasının tanımlanmasına ilişkin karar (2002, 20 Ağustos). *Resmi Gazete* (Sayı: 24884). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2002/09/20020922.htm#3>
- Johnson, A.P. (2014). Veri Toplama Yöntemleri, Y. Uzuner & M. Anay-Özten, (Çev. Ed.) *Eylem Araştırması El Kitabı*. Ankara: Anı.
- Karasar, N. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel.

- Kitzinger, J. (1994). The methodology of focus groups: the importance of interaction between research participants. *Sociology of Health and Illness*, 16 (1), 103–121.
- Kitzinger, J. (1995). Qualitative research: introducing focus groups. *British Medical Journal*, 311, 299–302.
- Kılıç, A. F. (2017). Öğretmenlerin yaratıcı düşüncüyü destekleme davranışlarının incelenmesi. *Adıyaman University Journal of Educational Sciences*, 7(1), 87-115
- Korkmaz, M. (2015). İmam Hatip Lisesi Öğrencilerinin Bu Okulu Tercih Süreçleri: Nasıl? ve Neden?”, *100. Yılında İmam Hatip Liseleri Sempozyumu*, ED. Recep Kaymakcan - Nuri Tınaz - Z. Şeyma Altın - Mahmut Zengin - Ahmet Yasin Okudan - Hulusi Yiğit. İstanbul: Değerler Eğitimi Merkezi, s. 576.
- Krueger, R.A. (1994). *Focus Groups: A Practical Guide For Applied Research*. London: Sage.
- Lee, I., & Park, J. (2021). Student, parent and teacher perceptions on the behavioral characteristics of scientific creativity and the implications to enhance students’ scientific creativity. *Journal of Baltic Science Education*, 20(1), 67-79. <https://doi.org/10.33225/jbse/21.20.67>
- Lin, Y. S. (2011). Fostering creativity through education - a conceptual framework of creative pedagogy. *Creative Education*; 2(03): 149-155.
- MEB Özel Program ve Proje Uygulayan Eğitim Kurumları Yönetmeliği. (2016, 1 Eylül). Resmi Gazete (Sayı: 29818). Erişim adresi: <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/09/20160901-32.htm>
- MEB Bilim ve Sanat Merkezlerine Öğretmen Seçme ve Atama Kılavuzu (2023). Özel Eğitim ve rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Erişim adresi: <https://www.meb.gov.tr/2023-yili-bilsem-ogretmen-secme-ve-atama-kilavuzu-yayimlandi/haber/28914/tr>
- MEB Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Özel Program ve Proje Uygulayan Eğitim Kurumlarına Öğretmen Atama ve Yönetici Görevlendirme Yönetmeliği, (2023, 8 Şubat). Resmi Gazete (Sayı:32098). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/02/20230208-10.htm>
- Olivant, K. F. (2015) “I Am Not a Format”: Teachers’ Experiences With Fostering Creativity in the Era of Accountability. *Journal of Research in Childhood Education*, 29(1), 115-129. <http://dx.doi.org/10.1080/02568543.2014.978920>.
- Orndal, S., & Graefe, A. (2017). Investing in creativity in students: The long and short (term) of it. In J.A. Plucker (Ed.). *Creativity and innovation: Theory, research, and practice* (pp. 205-221). Waco, TX: Prufrock.
- Ravitch, D. (2013). *Reign of error: The hoax of the privatization movement and the danger to America’s public schools*. New York, NY: Knopf.
- Ritter SM, Gu X, Crijns M, Biekens P (2020) Fostering students’ creative thinking skills by means of a one-year creativity training program. *PLoS ONE* 15(3): e0229773. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0229773>
- Robinson K. (2011). *Out of our minds: Learning to be creative*. Capstone Publishing.
- Rubenstein, L. D., McCoach, D. B., & Siegle, D. (2013). Teaching for creativity scales: An instrument to examine teachers' perceptions of factors that allow for the teaching of creativity. *Creativity Research Journal*, 25(3), 324-334.
- Rubenstein, L. D., Ridgley, L. M., Callan, G. L., Karami, S., & Ehlinger, J. (2018). How teachers perceive factors that influence creativity development: Applying a Social Cognitive Theory perspective. *Teaching and Teacher Education*, 70, 100-110. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2017.11.012>
- Runco, M. A. (1994). *Creativity And Its Discontents*. M. Shaw & M. Runco (Ed.). Norwood, NJ: Ablex.
- Schwab, K. & Zahidi, S. (2020). How countries are performing on the road to recovery. *The Global Competitiveness Report*, World Economic Forum. 20.03.2023 tarihinde <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2020> adresinden erişilmiştir.
- Sternberg, R.J., & Williams, W.M. (1996). *How to Develop Student Creativity*. Alexandria, Virginia: ASCD.
- Torrance, E. P. & Goff, K. (1989). A quiet revolution. *Journal of Creative Behavior*. 23(2), 136-145.
- Trna J. (2012). How to motivate science teachers to use science experiments. *Journal of Systemics, Cybernetics and Informatics*, 10(5), 33-35.

Eren-Tuzkan, F. (2019). *Üstün yetenekli öğrencilere eğitim veren öğretmenlerin yaratıcılığı teşvik etme ve farklılaştırılmış öğretim verebilme özyeterliklerinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul.

Türkdoğan, M., & Özgenel, M. (2021). Öğretmenlerin yaratıcı düşünme eğilimleri ile okul iklimi arasındaki ilişki. *Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12(1), 190-213. <https://doi.org/10.19160/ijer.815200>

World Economic Forum (2011). World Economic Forum Annual Meeting. 20.03.2023 tarihinde <https://www.weforum.org/events/world-economic-forum-annual-meeting-2011> adresinden erişilmiştir.

World Economic Forum (2019). World Economic Forum Annual Meeting. 20.03.2023 tarihinde <https://www.weforum.org/agenda/2019/01/future-of-work-tk-top-trends-from-davos/> adresinden erişilmiştir.

Yıldız, A., & Baltacı, S. (2018). İki farklı kurumda çalışan ortaokul matematik öğretmenlerinin yaratıcılığı destekleme durumlarının incelenmesi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 1392-1418.

Zhao, Y. (2012). *World class learners: Educating creative and entrepreneurial students*. Thousand Oaks, CA: Corwin.

Ekler

Ek 1. Yaratıcı Öğretim Ölçeği –YÖL

Maddeler	Görüşler	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
1	Sınıftaki farklı yaratıcı etkinliklere öğrencilerimle birlikte ben de katılırım	5	4	3	2	1
2	Yeniliklere/değişime uyum sağlamam zaman alır	5	4	3	2	1
3	Sınıf içinde yaratıcı düşünmeyi destekleyen yöntem ve teknikleri (buluş yoluyla öğretim, yaratıcı drama, beyin fırtınası, altı şapkalı düşünme tekniği vb.) uygularım	5	4	3	2	1
4	Öğrencilerimin sıra dışı düşünceleri dersimi olumsuz etkiler	5	4	3	2	1
5	Sınıfta özgün, yaratıcı ve birden çok yanıt gerektiren düşünme etkinlikleri uygularım	5	4	3	2	1
6	Öğrencilere, soru sormalarını sağlayacak durum/materyaller sunarım	5	4	3	2	1
7	Sınıf içinde, öğrencilerimin korku ve kaygılarını azaltacak önlemler alırım	5	4	3	2	1
8	Kendim için yeni olan bir konuyu öğrencim ile birlikte öğrenmek, beni rahatsız etmez	5	4	3	2	1
9	Olaylar arasında neden-sonuç ilişkisini kurabilirim	5	4	3	2	1
10	Yaratıcılık özgür düşünmedir	5	4	3	2	1
11	Bilgi teknolojileri konusunda kendimi geliştiririm	5	4	3	2	1
12	Yaratıcılık, bir şey üzerinde herkesten farklı düşünebilme yeteneğidir	5	4	3	2	1
13	Yaratıcılık hayal gücüdür	5	4	3	2	1
14	Değişimi kabullenmek beni için zorlayıcıdır	5	4	3	2	1
15	Öğrencilerimin, sanal ortamda yaratıcı örnekler görmelerini sağlarım	5	4	3	2	1
16	Bir öğretim materyalini farklı ders ve konulara uyarlarım	5	4	3	2	1
17	Yaratıcılık esnek düşünmedir	5	4	3	2	1
18	Sınıftaki merak duygusunu uyandıran etkinlikler yaparım	5	4	3	2	1
19	Öğrencilere yaratıcı düşünceleri için zaman ayırmam	5	4	3	2	1
20	Derslerimde etkileşimli ders içeriği, video, simülasyon vb. eğitim teknolojilerinden yararlanırım	5	4	3	2	1
21	Video, müzik ve gerçek materyaller dersimin bir parçasıdır	5	4	3	2	1
22	Öğrencilere yaratıcı olmaları adına özgür ortam sunmak disiplinsizliğe yol açabilir	5	4	3	2	1